

ПРЕДГОВОР

„Времето е в нас и ние сме във времето“.

Тази фраза, открита в тефтерчето със записки на Васил Левски, съдържа в себе си огромен исторически, философски и духовен смисъл.

Времето е понятие с много широк смисъл. Някои от значенията на това понятие са:

- като исторически период – времето на феодализма, на капитализма и т.н.;
- като физична величина, характеризираща физичните и химичните явления;
- като понятие, свързано с климата – зимно време, дъждовно време и т.н.;
- като период от живота на човека – времето на младостта, времето на старостта и т.н.;
- като характеристика на сезоните – времето на листопада, времето на розобера и т.н.;
- като геоложка ера – времето на неозой, времето на палеозой и т.н.;
- като характеристика на космически явления – светлинна година, лунен месец и т.н.;
- като характеристика на етапите на развитие на човешката цивилизация – каменната епоха, бронзовата епоха и т.н.

„Времето е в нас и ние сме във времето“.

Мисълта върху белия лист, оставена ни като завещание от Васил Левски – ярък представител на плеядата мъдrecи на българското племе, има своя непреходна стойност. Водачите на народа безспорно са

съзнавали огромното значение на духовното наследство, предавано на следващите поколения, на необходимостта от приемственост и натрупване на познание. Мисълта движи ръката върху белия лист, за да съхрани за поколенията и вечността прозрението – „Времето е в нас и ние сме във времето.“

Патриархът на българската литература, Иван Вазов, ни завеща своето разбиране за категорията време, която в пренебрежливото съвремие придобива все по-голямо значение.

Времето е чисто злато,
можеш да си набереши,
но помни, че е крилато,
бърза, хвърка, щом се спреш.

Хората се различават по раса, възраст, класова и религиозна принадлежност, обичаи, характер, образованост, мироглед, пръстови отпечатъци, граждански регистрационен номер и т.н., но всички, абсолютно всички разполагат с еднакъв запас от време в рамките на час, на месец, на година. За всеки човек времето тече еднакво бързо. Секундата е с една и съща стойност за всяко живо същество. Един от многобройните фактори, които формират човешките индивиди като различни, е отношението им към времето. Развитието, ефективността и разумното използване на времето са фактори, които са в пряка зависимост при формиране на развитото Аз на човека.

Регламентирано е какво трябва да се свърши в рамките на един учебен час в различните учебни

заведения, в рамките на един работен час или един работен ден, но няма никакъв регламент по отношение на свободното време. Разнообразието от дейности в свободното време внася особен колорит в образа на всеки индивид, което го прави неповторим. Спорт, колекциониране на монети, медали, картини и др., плетене, отглеждане на пойни птици, цветя, лов и риболов, планински изleti, участие в групи за доброволен труд и т.н. Безкраен е списъкът на дейности, наречени „хоби“, с които хората запълват свободното си време. В това истинско море от дейности-хоби се среща едно, което може да се нарече „кралско“ – шиенето на гоблени. Защо „кралско“? Не само защото произведенията, наречени гоблени, са украсявали кралските дворци, но и защото шиенето на гоблени е било характерно занимание за дамите от кралския двор. Със своя фин рисунък, с богатството на багри на използваните конци, разнообразните сюжети и цялата мистерия по даването на живот на един замисъл, който „грейва“ окачен на стената в подходяща рамка – всичко това е хармонизирало с величието и разкоша на кралските дворове.

Дали и през XXI век, в който сме свидетели на истински бум в техническото развитие, съществува хобито „гоблени“? Да! Но не е ли странно, не е ли старомодно, не е ли отживелица? Не е ли безсмислено губенето на време за създаването на една картина, когато за много кратко време може да се направи фотография или да се нарисува? Защо гобленът продължава да бъде хоби, дори в днешното забързано

време не само за някои скучаещи домакини, но и за хора с разнообразни ангажименти и висок интелектуален потенциал?

При сътворяването на красота винаги ни ръководи любовта. Любовта, която носим в себе си и я изразяваме по различни начини. Изработеният гоблен изразява любовта ни към тези, за които създадената картина ще е спомен от близък човек, дори след като той напусне земния свят. Спомен, съхранил топлотата, търпението, щедростта, усета за красота на своя създател. Защото сътворените от човека предмети носят енергийните трептения на своя творец.

Гобленът може да събере онези песъчинки от време, които най-често се разпиляват, защото са малки отрязъци от време. За пет, десет или петнадесет минути какво съществено може да се направи? Превръщайки песъчинките от време в бодове, в картина, в един енергиен кондензатор, какъвто е завършеният гоблен, ти просто участваш в един алхимичен процес. Малките отрязъци от време се трансформират в златен спомен, в транслятор на енергията на своя създател. Всеки, който се е занимавал с изработване на гоблени, знае колко търпение, колко енергия поглъща всяко производство, особено по-големите платна. Пресъздаването на сюжети, съобразени по цветове и форма с модела-матрица, изисква съсредоточаване и усъвършенстване на технологичния процес на изработване. Тази концентрация и изолация от външния свят във висока степен напомня медитацията, която е метод за хармонизиране на вътрешния свят,

синтезиране на позитивни, полезни за разрешаване на даден проблем умствени процеси.

Гобленът притежава и висок психотерапевтичен ефект. Известно е, че външният и вътрешният свят на човека са в непрекъсната взаимовръзка. Хармонизирайки външния си свят, човекът съдейства за хармонизиране и на вътрешния си свят. Изработвайки бодовете в строга последователност на цветовете и форми, посочена в модела, създателят на гоблени съдейства за хармонизиране на вътрешния си свят – на собствената си вътрешна енергийна картина. Лекарите отдавна са установили, че нарушаването на вътрешната енергийна матрица на човека е предпоставка за редица заболявания. Добрите специалисти препоръчват към конвенционалните методи за лечение при някои заболявания да се добави и ръкоделието – плетиво или гоблен, отчитайки неговия психотерапевтичен ефект. Още в дълбока древност е било известно позитивното въздействие на сътвореното от ръцете на човека върху неговото здраве. Дори и днес в някои планински райони на Перу не само жените, но и мъжете продължават да изработват ръчно дантели. Ръкоделието се носи в специална торбичка, закрепена към колана на панталоните на мъжете и в моменти, когато ръцете им са свободни, даже при разговори, те продължават да изработват дантели.

„Залудо работи, залудо не стои“, гласи една българска поговорка. В нея е изкристализирал вековният човешки опит и мъдростта, дадена ни като подарък от космическия разум. Нашите предци на съзнателно или

подсъзнателно равнище отлично са знаели, защо е нужно да се работи, дори “залудо“. Те не са познавали състоянията, наречени днес депресивни. Никотинът и наркотиците не са били известни. Работейки от детска възраст, те са осигурявали не само храната и дрехите си, но и душевното си здраве. Топлината на тъканите за дрехи или за украса на дома, изтъкани на домашния стан, са стопляли и душите на своите създатели, както и на всички членове на семейството.

Съчетавайки цветове и форми в тъкани, бродерии и дантели, нашите баби и майки са хармонизирали както външния, така и вътрешния си свят. Техният усет за красота, всеотдайност, търпение и любов към близките са били в основата на съзидателния процес, който освен домашен уют е носел и неподправен душевен комфорт за създателите си.

Трябва ли съвременната жена, намираща се в море от конфекция, машинно изработени изделия за дома и човека, да се лиши от този динамичен психотерапевтичен тренинг? Няма отговор, който да е еднакво валиден за всички. Въпрос на индивидуалност, на традиции, на възрастови промени във възприемане на човешкото познание за тази фина материя – вътрешната хармония на човека. Еднозначен е обаче изводът, че вътрешната хармония е необходима, за да се чувстваме щастливи.

„Капка по капка вир прави“, гласи друга българска поговорка. Всеки създател на гоблени преживява този процес на „събиране“ на „капка по капка“. Но когато „вирът“ – изработеният гоблен, блесне в своя завършен

вид, вълната на усилието се удря в готовото произведение и се връща като вълна на удовлетворение за своя създател.

Великият физик Алберт Айнщайн, размишлявайки върху живота, казва: „Животът е огромен гоблен. Индивидът е само една незначителна нишка в необятна, свръхестествена картина.“

Този сборник представя фотографии на изработени от мен гоблени с кратки текстове към тях – стихове в свободен стих. Това е резултат от работата ми в продължение на тридесет и пет години, в които успях да събера онези малки луфтове от време между основните ми задължения – професионална реализация, отглеждане на децата и домашните ангажименти. Текстове са кратки – изкристализирали мисли, породени от сюжета на гоблена. Само за два от тях са използвани стихове на Пеньо Пенев и Лиляна Стефанова, защото са свързани с „времето“ и съдържат в себе си духа на моята младост. Прехвърляйки снимките на завършените гоблени, пред очите ми като на филмова лента преминава моят живот през тези тридесет и пет години, седемнадесет от които са в чужбина – в седем държави на три континента. Всеки гоблен носи и спомените от времето и мястото, където е създаден, от преживяванията, които са съпътствали определения интервал от моя живот. Заедно с разноцветните нишки в съответните сюжети са втъкани и мислите ми – за близките хора и родината, за турбуленцията на съдбата, за религията, за бъдещето, което може би в голяма степен предопределяме сами, иницирайки онази частица от

космическия разум, която е във всеки от нас. С появата на този сборник от стихове и снимки на изработени от мен гоблени приключва и основната част от алхимичния експеримент – събиране на „песъчинки“ от време чрез „кралското“ хоби – шиене на гоблени.

Сборникът съдържа и няколко снимки на ръкоделия, изработени от баба ми Мария, майка ми Гергина, дъщеря ми Ирина, сина ми Боян и внучките ми, Ралица и София – общо пет поколения с мен.

В основни линии текстът на тази книга беше готов в началото на 2010 г., но поредица от обективни и субективни причини отложиха издаването ѝ. Изтече много вода... Създадена бе фондация „Вигория“ – образование, екология, култура (www.vigoria.webs.com), съдебно регистрирана на 22 април 2010 г. Темата „времето“, която е основна нишка в текста на тази книга си остана пулсираща. Така се роди идеята за конкурс „Алхимия на времето“ на фондация „Вигория“ за написване на есе от ученици в горен курс, приключил април 2016 г. Целта на конкурса бе да насочи вниманието на учениците към един важен ресурс на развитието на личността и обществото – **времето**.

Ето няколко кратки откъси от есетата на участници в конкурса „Алхимия на времето“:

„Времето има крила, един ден ще се събудя и ще видя, че съм там, за където днес мечтая и ако това се случи, то ще бъде, защото не съм се отказвал, не съм се спирал пред трудностите и съм използвал времето си пълноценно.“ (Кристиян Р. Славчев, ОУ „П. Р. Славейков“, В. Търново)

„Нека след краткия миг от земната вечност се погледнем в очите и се почувстваме щастливи и доволни, че не сме го пропилили.“ (Доротей М. Минчева, ПГМЕ, Севлиево)

„Чувството, че съм помогнала на някого, че съм направила денят му поне малко по-щастлив, е неописуемо, велико...“ (Женя П. Желева, ПГСС, Н. Загора)

„Трябва да правим това, което ни прави щастливи, защото щастието е нещо незаменимо“, „Времето променя светогледа ни. Нека да слушаме сърцето си, какво ни казва. Едва тогава ще бъдем истински щастливи, независимо пред какво ни изправя времето.“ (Деница В. Димитрова, ПГСУАУ, Силистра)

„А ако успея да направя няколко малки добрини, да накарам поне един човек да поправи своя слабост, ако успея да оставя и малка следа след себе си, то значи съм се вплел в магията на времето. Защото никое време не е успяло да спре развитието на един смислен човек.“ ... „Алхимията е изкуство, чрез трансформация да превърнеш нещо обикновено в необикновено. И като слея двете – алхимия и време, мисля, че мога да дам на времето, определено ми да съм на този свят, друг по-истински смисъл – да променям, да създавам.“ (Иван Н. Недев, ПГСУАУ, Силистра – Първо място в конкурса).

Радостен е фактът, че в есетата се усеща оптимизъм и разбиране за оползотворяване на времето. Независимо, че животът на човека би могъл да изглежда много кратък, според мнението на някои, или в сравнение с други процеси в заобикалящия ни свят „той е напълно

достатъчен, за да вършим това, което обичаме, да изпълним целите, които сме си поставили и да се чувстваме пълноценно“ (Бранимир Ст. Айвазов, ПМГ, Хасково) и „в центъра на алхимията за времето винаги ще лежите вие с вашата индивидуалност и уникалност.“ (Йоана Ев. Стоянова, Първа ЕГ, Варна).

М. Добрева